

Felles innspill til stortingsmelding om langsiktig verdiskapning fra norske energiresurser

Dette er et felles innspill fra 15 store organisasjoner innenfor bygg, energi, teknologi, transport, klima og miljø, til den varslede meldingen om langsiktig verdiskapning fra norske energiresurser. Vi ber om at temaet energibruk i bygg tas med i meldingen slik at Stortinget får mulighet til å drøfte hele bredden av sektorer som skal bidra til meldingens mål.

Energibruk i bygg må med

Vi vil understreke viktigheten av at en melding presenterer regjeringens analyser, planer og ambisjoner for energi i alle sektorer. Det innebærer at bygg må med, i tillegg til sektorene industri, transport, energi-produksjon og -distribusjon.

Bygg og anlegg utgjør 66% av realkapitalen i Norge, med enorme investeringsbehov og muligheter for utvikling og innovasjon. Husholdninger og tjenesteytende sektor står for over 38% av landets energibruk, og nær halvparten av forbruket av elektrisk kraft. For eksempel vil desentralisert produksjon og deling av energi (slik som sol og bergvarme), og utfasing av fossile personbiler, være avhengig av omstilling og investeringer fra norske husholdninger og bygningseiere. Bygg- og boligeiere er store forbrukere av energi og bestillere av energitjenester. Fremtidig etterspørsel fra denne kundegruppen er nøkkelen til omstilling og verdiskaping i konsument- og sluttbrukermarkedet, og en driver for utvikling av produkter og tjenester.

I den norske bygningsmassen er det et enormt potensial for redusert energibruk, smartere energibruk og renere energibruk. Stortinget har vedtatt et mål om minst 10 TWh redusert energibruk i eksisterende bygg frem mot 2030, og det må settes nye mål mot 2040 og 2050. Framskrivninger viser at dagens oppgraderingsrate er for lav til å nå dette målet.¹ Etterspørsel fra byggeiere må økes. Samtidig må tilbudssiden utvikle nye, bedre og rimeligere løsninger. Realisering av potensialet er derfor avhengig av nye virkemidler, og forsterking av eksisterende. Økt etterspørsel i sluttbrukermarkedet har stor betydning for næringsutvikling og vil gi mange nye grønne arbeidsplasser.

Tall fra IEA (det internasjonale energibyrået) viser at investeringer i energitiltak i bygg gir flere arbeidsplasser pr investert krone enn i sektorene energi, transport og industri. Energieffektivisering og solenergi kommer best ut.² De positive virkningene på arbeidsmarkedet er fremhevet i EU's «Ren energipakke» og «Green Deal» (grønn vekststrategi), med et sterkt fokus på sluttbrukerne og forbrukermarkedet.

Husholdningenes bidrag og sluttbruker-perspektivet må vurderes

Et sikkert, kostnadseffektivt og bærekraftig energisystem forutsetter at vi også utnytter ressursene som forbrukerne sitter på. Utvikling av marked og forretningsmodeller vil ha stor betydning for tempo og retning i den omstilling som skal skje, og må være del av norsk politikktutforming som meldingen dekker. Forbrukernes aktive deltakelse sikrer demokratisk oppslutning om nasjonale mål og internasjonale forpliktelser.

¹ ZEB Project report 32 – 2017

² <https://www.iea.org/reports/sustainable-recovery>

Redusert energibruk i bygg har klimaeffekt

Energieffektivisering i bygg er konfliktfri frigjøring av energi, som alternativ til ny og omstridt utbygging av eksempelvis vind- og vannkraft. Spart strøm i byggsektoren kan benyttes til å fase ut fossil energibruk innen transport og industri, uten behov for utbygging av ny kraftproduksjon.

NTNU/ZEN har beregnet at energibruken i byggsektoren kan reduseres med hele 39 TWh frem til 2050, der elektrisitet utgjør 31 TWh.³ Redusert energibehov til bygg vil gjøre det mulig å elektrifisere hele transportsektoren fram mot 2050, og dermed også redusere klimagassutslippene for transport. Lavere forbruk av elektrisitet gir redusert behov for utbygging av ny kraft og nettkapasitet, som bidrar til lavere utslipp som følge av ny utbygging.

Potensial og nye virkemidler må utredes

Det må raskt på plass en virkemiddelpakke for å sikre at vi når innværende mål om 10 TWh redusert energibruk i eksisterende bygg innen 2030. Parallelt med dette må det utvikles virkemidler for nye mål som følger av Norges forpliktelser internasjonalt og gjennom EØS-avtalen. Enovas potensialstudie fra 2012 er et utdatert kunnskapsgrunnlag. Vi behøver et oppdatert og godt omforent nytt kunnskapsgrunnlag. Et nytt kunnskapsgrunnlag bør vurdere ulike baner og ambisjoner for energisparing, og ta hensyn til kraftsituasjon, utfasing av fossil energi, utvikling av lokale energisamfunn mv.

Lokal energiproduksjon og lagring av energi

Multiconsult har anslått potensialet for solkraft i bygg til å ligge på minst 32 TWh, IFE opererer med et anslag på mer enn 50 TWh totalt. Solkraft i bygg kan med riktige grep bli en svært viktig brikke i den planlagte elektrifiseringen i årene som kommer. NVEs potensialstudie viser at alt varme- og kjølebehov i Norge kan dekkes av grunnvarmebaserte varmepumpeløsninger. Ved lagring i bakken og varmepumper vil solvarme utnyttes hele året. Det kan redusere behovet for kjøpt energi med 70%, og frigjøre store mengder elektrisitet til alternativ bruk.

Med solkraft og varmepumper kan privatpersoner delta i det grønne skiftet, og samtidig bidra til flere grønne jobber og mindre inngripen i norsk natur.

Energisparing i bygg kan frigjøre nok strøm til 15 batterifabrikker av samme størrelse som Northvolt i Sverige, eller 6 aluminiumsverk av størrelse som Sunndal (et av verdens største). I omstillingen til lavutslippssamfunnet vil det være stort behov for både batterier, aluminium og mange andre energikrevende industriprodukter.

Vi vil være en god medspiller

Organisasjonene bak dette brevet ønsker å være en konstruktiv medspiller i den videre prosessen med utvikling av mål og virkemidler. Vi sikter her spesielt til det varslede arbeidet med en langsiktig strategi for rehabilitering av bygg frem mot passivhusnivå i 2050, og mer kortsiktig til den nedtrappingsplanen for bygg som Stortinget har bedt om (10 TWh redusert energibruk i eksisterende bygg innen 2030).

³ <https://www.sintef.no/siste-nytt/stor-effekt-av-energiforskning-pa-bygg-og-omrader/>

Med vennlig hilsen

Bård Folke Fredriksen, adm. dir, Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL)

Daniel K. Siraj, konsernsjef, OBOS

Morten Andreas Meyer, generalsekretær, Huseierne

Holger Schlaupitz, fagsjef, Naturvernforbundet

Benjamin Strandquist, seniorrådgiver, Bellona

Else Hendel, fungerende miljøpolitisk leder, WWF Verdens naturfond

Erik Lorentzen, leder fag og rådgivning, Norsk elbilforening

Kathinka Thilert, politisk rådgiver, Norges Automobil-Forbund (NAF)

Tore Strandskog, dir. næringspolitikk, Nelfo, en landsforening i NHO

Jøns Sjøgren, adm.dir., Byggevareindustriens Forening

Rolf Iver Mytting Hagemoen, daglig leder, Norsk Varmepumpeforening

Per Øyvind Voie, dir. næringspolitikk, Elektroforeningen

Trine Kopstad Berentsen, daglig leder, Solenergiklyngen

Jarle Sørås, styreleder, Norsk solenergiforening

Ragnhild Bjelland-Hanley, seniorrådgiver, Norges Vel